

СНЕЖАНА НИКОЛАЈЕВИЋ И БРАНКА РАДОВИЋ

АЛЕКСАНДАР ВУЈИЋ ОД А ДО Ш:
КОМПОЗИТОР, ДИРИГЕНТ, ПИЈАНИСТА...

Београд: Камерни оркестар „Симфонијета”, 2023.
ISBN 978-86-901126-3-0

Биографска/монографска литература о српским музичарима није обилно заступљена. Већ у том смислу књига о којој је овде реч добро-дошла је.

Свестрана личност Александра С. Вујића (1945–2017), оставила је значајног трага на свим пољима на којима се огледала. По образовању и потоњој делатности пијаниста, диригент и композитор, Вујић је иза себе оставио вредна остварења и резултате које су домаћа и инострана музичка публика и критика препознале још за његовог живота. Наведеним пољима треба додати његов педагошки рад дугогодишњег професора на Факултету музичке уметности у Београду, као и организационе активности у сфери музичког живота.

Музиколози др Снежана Николајевић, дугогодишња уредница у Редакцији за озбиљну музику Радио-телевизије Србије, редовни професор на Катедри за музику у медијима Филолошко-уметничког факултета у Крагујевцу, у пензији, и пок. др Бранка Радовић (1949–2023), редовни професор историје музике на истом факултету, биле су вишеструко предиспониране за писање монографије о Александру Вујићу. Припаднице практично исте генерације, с Вујићем су професионално сарађивале и биле везане пријатељством. Блиски познаваоци његовог живота, рада, композиторског и извођачког опуса, оне су биле и најпозваније да напишу књигу о Вујићу. Помоћ у прикупљању грађе за књигу добиле су од арх. Ане Марије Ковенц Вујић, композиторове удовице, и од Марије Адамов, музиколога и музичке критичарке, музичке уреднице Радио Новог Сада, у пензији.

Монографија није стандардно конципирана. Уместо за уобичајен, хронолошки поступак, ауторке су се определиле да живот и рад А. Вујића

представе кроз појмовник сачињен од седамдесет одредница. Уазбучени појмовник подразумева да се из одреднице у одредницу неминовно смењују садржаји из приватног живота са онима из сфере уметничког рада; да се на биографске целине надовезују аналитичка разматрања. Из читалачког угла, оваква концепција собом носи опасност од дисконтинуитета. Међутим, та опасност је избегнута срећним распоредом конкретних садржаја и мешовитим карактером појединих одредница, па читалац без напора гради целину слике о Вујићу као личности и уметнику.

Нарација је средишње начело у обликовању ове књиге. Она доминира у највећем броју текстова, а најочљивија је у биографским партијама. Живот Александра Вујића и његова личност оцртани су у више наврата. Вујић као личност представљен је сажетом и заокруженом биографијом (одредница *Александар*); освртом на породицу Вујић, местима и земљама за које је био везан током свога живота (Сента, Београд, Земун, Мађарска – Будимпешта, Немачка – Минхен, САД). Приказан је лик његове супруге, која му је представљала велики ослонац у животу и раду; истакнуте су црте његовог карактерног профила, његова духовност, приврженост традиционалним вредностима, вери и Српској православној цркви, његово родољубље, његов космополитизам. Присну слику Александра Вујића граде и ступци о хобијима, читању, разноврсним интересовањима, о предасима у Трнским Одоровцима. Читалац је тако добио пластичну слику о току уметничког живота, о личности и карактеру.

Сва поља музичког рада осветљена су подробно. У своме првом креативном периоду Александар Вујић је био окренут пијанизму. После извесног времена посвећеног солистичком концертирању, а под дејством и једног разговора између пијаниста Евгенија Тимакина [Евгений Михайлович Тимакин] и Валерија Камишова [Валерий Константинович Камышов] у Новом Саду, он је увидео да треба да начини заокрет у извођаштву, па се прво окренуо камерној музици, а затим дириговању. Вујић као диригент обрађен је у штивима о ансамблима с којима је радио (Хор „Браћа Барух“, Прво београдско певачко друштво, *Iuventus cantat*, Духовна академија у Студеници), или о онима које је сам основао – *Симфонијетта Београд* (први приватни оркестар у бившој Југославији) и Мадригалски хор Факултета музичке уметности.

У зрелом периоду наш музичар се предао компоновању. С. Николајевић и Б. Радовић су велику пажњу посветиле Вујићу као музичком ствараоцу. Оне су у књизи објавиле попис његових дела, зауставивши се код Вујићевих узора, пре свих Беле Бартока [Béla Bartók], али и кључних аспеката/појмова попут авангарде (од које га је делила, на првом месту, жеља да

музиком комуницира с извођачима и публиком), вокалне лирике (уочивши наклоност ка силабичности у третману вокалне деонице и развијеност клавирског парта), потом верзија и варијаната (Вујић је био познат као композитор који своја дела прерађује за различите саставе), фолклора (који је био Вујићева трајна инспирација) и др. Аналитички слој најприсутнији је у приказима одабраних, најзначајнијих дела. Неки од тих текстова преузети су од музичких критичара који су писали о музици А. Вујића.

Александар Вујић је остварио сарадњу с бројним, истакнутим музичким уметницима-извођачима. Тако се поред С. Николајевић и Б. Радовић и аутора преузетих и цитираних критика, у књизи чују и гласови уметника и других личности који износе сећања на свог колегу, професора и пријатеља (оперска уметница Јадранка Јовановић, гитаристкиња и композиторка Маја Леру Обрадовић, епископ шабачки Лаврентије, виолончелисти Алекса Асановић и Немања Станковић, пијанисти Уки Оваскаинен и Иван Башић). Александар Вујић као педагог – професор свирања партитура на ФМУ, осветљен је такође кроз сећање (Стефана Зекића, наследника на овом предмету), као и указивањем на уџбеник који је саставио за потребе наставе. Снежана Николајевић и Бранка Радовић су оваквом концепцијом дискретно окупиле и представиле познаваоце и поштоваоце Вујићевог рада, па се тако добила и слика о кругу музичара и интелектуалаца којем је он припадао.

Ни други битни аспекти формирања, живота и рада нашег уметника нису занемарени; ауторке су се осврнуле на најважније професоре у Вујићевом професионалном стасавању, на установе за које је везао свој рад, на награде и признања и др.

***

Монографија Снежане Николајевић и Бранке Радовић представља веома успело, стручно музиколошко дело, али, исто тако, пример изузетно успелог остварења у домену примењене музикологије. Иако у појединим сегментима књига подразумева извесна предзнања, она није замишљена и написана тако да обесхрабри читаоца који је само љубитељ музике. Верујемо да је и искуство др Николајевић као телевизијске уреднице за класичну музику допринело оваквој физиономији књиге. Постигнута равнотежа између наведених начела даје јој двојак статус, и она зато представља допринос како музикологији, тако и популаризацији науке о музици и савремене музике.

Књига је богато илустрована; она садржи педесет пет фотографија из архиве удовице и породице Вујић.

Концизна и компактна, монографија је написана децентним језиком који у одређеном смислу чини јединство са одмереним, објективним вредновањима рада и домета Александра Вујића као музичара. Ово је књига оданости колеги и пријатељу у којој је емоцији дата права мера; ово је атрактивно музиколошко штиво које се чита с лакоћом и уживањем.

Александар Васић